

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

De Gradibus delictorum, consultò & inconsultò factorum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

in iuris & ἐπιείκεια, Et quanquam hæc ex-
 plicatio puerilis est, tamen aditus est ad proli-
 ciores aliorum disputationes, in quibus multa
 dexterius iudicari poterunt, his initijs cognitis.
 Et quidem hanc ob causam hæc doctrina dili-
 gentius consideranda est, ut hoc ipsum discamus,
 in Evangelio proponi clementissimam ἐπιείκεια
 legis, quod videlicet in reconciliatis Deo pla-
 cet incoata obedientia propter Mediatorem, etsi
 in ea multum adhuc est infirmitatis & sordium.

De Gradibus delictorum, consultò
 & inconsultò factorum.

Gradus delictorum non solum humano iudi-
 cio, sed etiam diuino maxima discrimina habent.
 Nam & diuino iudicio infinita distantia est in-
 ter delicta admissa contra conscientiam, & pec-
 cata ignorantia. Ruentes enim contra conscien-
 tiam, id est, scientes & volentes, non manent in
 gratia, ut David rapiens alterius coniugem.
 Lapsi autem ignorantia multa condonantur, ut
 in Apostolis ante resurrectionem Christi magnæ
 tenebræ sunt, sicut plerunq; in magna parte Ec-
 clesie multum est caliginis. Et possent alij gradus
 recitari, ut Diaboli scelus blasphemia est. Euius
 lapsus non fuit blasphemia, sed infirmitas, & ta-
 men fuit delictum contra conscientiam, & poena
 dignum, minus tamen atrox, quam furor Diabo-
 rum.

Omissis

Omissis autem alijs gradibus, iam de ignorantia dicemus, de qua primum iuniores meminimus usitatissimam regulã. Ignorantia facti non iuris excusat. Quanquam autem hæc regula longa declaratione indiget, tamen verba primũ discenda sunt, & communis admonitio consideranda. Non sunt excusandi furores Ethnicorũ colerũ idola, & fingentium multos deos, quia ius diuinum & naturale omnes scire debent. Itaq; nõ valet excusatio si dicant se nescire legem diuinam. Nõsse enim debebant, cum & natura insita sit, & sapientia à Deo repetita. Interdum facti ignorantia excusat, vt in casu Pauli, si quis inuitatus ad amicorum cœnam, inscius vescatur carne consecrata in templis Idolorum.

Sed Philosophica disputatio expeditior est. Alia est ignorantia affectata. Alia est cadens in mediocriter diligentem. Affectata est, cum voluntas peccat, non volens inquirere, quæ necesse est cognosci, et de iure, & de facto. Ideoq; viciosa est, quia voluntas peccat, vt cum Episcopi aut alij nolunt inquirere veram doctrinam de Deo, cum quidem mandatũ vniuersale sit de filio Dei: Hic est Filius meus dilectus, Hunc audite. Item: Oculamini Filium. Et rectè dicitur vniuersaliter: Ignorantia iuris naturalis & diuini est affectata et culpanda. Ideo enim condita est hominum natura, vt hanc lucem à Deo ostensam, cum in nostris mentibus, tum in cœlesti voce, aspiciat.

Intero

Interdum & facti ignorantia culpanda est, ut cum ebrius peccat, quia tunc quoque voluntatis culpa accersita est cerebri perturbatio. Ideo Aristoteles dicit, eum, qui ebrietate peccauit, duplici pena puniendum esse. Nam turpis excusatio auget culpam, non minuit.

Nec excusat ignorantia circumstantia, praecipue in proprio facto, ut si quis venditionem suam rescindere vellet, quia antea suae mercis precium aut dignitatem nescierit. Hic venditori non prodest allegare ignorantem, sicut textus inquit: Non stultis, sed ignorantibus succurritur.

Sed est quaedam ignorantia facti, vel proprii, vel alieni, quae habet excusationem, ut si quis nesciat ea, quorum inquisitio non est sui officii propria, ut si quis non tribuat nomen consulis, magistratum in alio oppido, cuius ipse non est ciuis, ignorans eam esse consulem. Item si quis ex probabili causa, nesciens cognatum suum decessisse, non adeat hereditatem, non propterea ius suum amittit.

Hec prima initia harum disputationum considerare utile est, quia saepissime quaeritur, ubi ignorantia excuset, ubi culpanda sit, & causa prudenter consideranda est. Voluntas enim peccat, si fugit inquisitionem debitam, &c. Ex his sententiis Iurisconsulti Oberiorem doctrinam sumunt. Est & hic ingens misericordia Dei agnoscenda, qui etiam discernit inter peccata ignorantiae

tie, & vltro accersita & multiplicem ignorantiam condonat illis qui fundamentum tamen norunt, & sunt dociles, vt in Apostolis magna colligo erat ante resurrectionem Christi. Sed vt dictum est. postulat, vt simus dociles, non vult confirmari ignorantiam, socordiam, & stuporem. Sicut in 1. Psalmo dicitur: In lege eius meditabitur die & nocte.

De voluntarijs & inuoluntarijs delictis.

Fontes harum disputationum prudenter considerandi sunt, Ideo voluntaria delicta magis terribilia sunt, quia concurrunt omnes causae actionis sine impedimentis, iudicium & voluntas. Et maior est contumacia voluntatis, quando mens videt, quid agat. Sicut econtra virtutis actio integra est, quando iudicium & voluntas recte regunt actionem.

Sunt autem inuoluntariae actiones quae fiunt aut impedito iudicio, aut principium habent extrinsecus, vt Aristoteles loquitur, id est, quae fiunt violentia, cum videlicet corpus tantum rapitur aliunde, prorsus non assentiente voluntate, vt cum tempestate aliquis ad scopulum alliditur, seu vt miles ad aram nolens, vt gestatus est. Item, cum ignorantia peccatur, non affectata, quae probabilem causam habet, vt cum pater praeuertit filium in testamento, falso nunciata eius morte.